

platný k němu se pojící — ač ovšem tento již v míře zeslabené — v plném rozsahu uznával právo říci pravdu a tím k platnosti dopomohl i hledisku publicistickému, *peccata nocentium nota esse et oportere et expedire*, obmezuje osnova důkaz pravdy ve dvojím ohledu jednak vylučujíc při urážkách neveřejných důkaz pravdy a nahražujíc jej průkazem bezelstnosti jednak žádajíc při urážkách veřejných průkaz, že pachatel vycházel z úmyslu chrániti oprávněné zájmy soukromé nebo veřejné blaho. Tím činí se rozhodnutí závislým od čistě osobního názoru soudce o ochraně blaha veřejného a vedle toho též od rozpoložení myslí, úmyslu pachatelova, při jehož vypátrání jest soudce z pravidla odkázán na pouhé domněnky. Spíše by se doporučovalo ustanovení, že urážka musí se vztahovati na okolnosti, jež se stanoviska objektivního a všeobecného pro obecné blaho jsou důležitý, ať již pachatel sám směřoval k cíli všeobecně užitečnému čili nic. Hlavní vada osnovy však spočívá v tom, že neliší urážky týkající se života rodinného a že o těchto samostatně nepojednává, jak tomu jest v zákoně nyní platném. Důkaz pravdy měl by se zajisté zásadně ve všech případech připustiti, naproti tomu však o okolnostech ze života soukromého ve vlastním slova smyslu, tedy tam, kde se jedná o rodinné vztahy, měl by býti důkaz pravdy vždy vyloučen. Za to lze pokládati za přednost osnovy, že ustanovuje trest na sdělení okolností ze soukromého života nejen cti se dotýkajících, nýbrž i pohoršlivých (*verletzende Thatfachen*), tedy takových, jež urážejí jemnocit. Ovšem měla by takováto sdělení býti trestna jen, stala-li se veřejně, nikoli byla-li učiněna toliko v kruhu domácím. Příkrá jsou ustanovení osnovy, že obviňování mezi čtyřma očima klade se na roveň sdělování osobám jiným, jakož i že ten, komu trestním skutkem bylo ublíženo, nesmí jej pachateli beztrestně vytýkati, jestliže z jakéhokoli důvodu proměškal lhůtu k podání soukromé žaloby.

Aby bylo lze správně posouditi, jaké stanovisko osnova ohledně urážky na cti zaujímá, dlužno přihlídnouti i k jiným případům, jež v osnově jakožto delikty oficiální v jiných hlavách jsou zařaděny. Tak urážka cizího suveréna, hlavy cizího státu; podmínkou jest vyhláška o případném použití těchto ustanovení v říšském zákoníku a návrh cizího diplomatického zástupce (§ 107). V § 108 se staví urážka vyslance nebo jednatele u císařského dvora ověřeného na roveň jiným urážkám, jež sluší posuzovati dle hlavy XIV., v V. hlavě pak (§ 120) se prohlašuje za trestné, jestliže kdo veřejně, t. j. před davem lidu, v tiskopise, ve spisech nebo vyobrazeních rozšiřovaných nebo na místě obecně přístupném přibitých nebo vyvěšených, haní a tupí vládu, ústavní sbor zastupitelský nebo jeho oddělení nebo výbor, veřejný úřad, ozbrojenou moc nebo část její; urážka ozbrojené moci nebo části její stihá se k žádosti příslušného ministra, ostatní zmíněné případy urážky jsou delikty oficiálními. Veřejné, t. j. před davem lidu nebo tiskem spáchané hanění rakouské národnosti, náboženské společnosti ve státě stávající, a některého stavu nebo třídy obyvatelstva prohlašuje § 140, VI. hlava, rovněž za delikt oficiální. Důležité jest konečně ustanovení čl. LL. návrhu úvodního zákona, dle něhož urážky obsahem tiskopisu spáchané nemají býti na dále souzeny soudem porotním, nýbrž soudy nalezacími.

Urážka členů císařského domu.

I. Urážky členů císařského domu dopouští se dle § 64 tr. z. ten, kdo poruší úctu k některému členu císařské rodiny vyjímaje osobu císaře ať urážkou osobní, ústní nebo skutkovou, pohanou učiněnou veřejně nebo

před více lidmi, rouháním se nebo zlehčováním, v tiskopisech, rozšiřováním nebo sdělením vyobrazení nebo spisů, ač-li tím spáchán není zločin ještě těžší. V praxi opírající se o rozhodnutí min. sprav. ze dne 10. června 1854 č. 5887 a o rozh. nejv. soudu ze dne 18. dubna 1860 (sb. Glasrova č. 952) není sporu o tom, že členy císařské rodiny rozuměti jest i osobnosti mrtvé. Arcivévodkyně provdávši se za člena některé panovnické rodiny nepřestávají ovšem býti členy císařského domu (rozh. nejv. soudu ze dne 8. dubna 1863 sb. Glasrova č. 1023). Úmysl při tomto zločinu směřovati musí k porušení úcty.

II. Trestem ustanoven jest žalář od jednoho roku do 5 let.

III. Tatáž ustanovení obsahují vojenský trestní zákon v § 340 a trestní zákon pro Bosnu a Hercegovinu v § 141, jenže se v tomto trestním zákonu mluví o »členech nejvyšší rodiny Jeho c. a k. apoštolského Veličenství«.

IV. Osnova trestního zákona prohlašuje v §§ 98 a 99 násilnost spáchanou na některém členu císařské rodiny za zločin, urážku pak za přečin; na zločin stanoví se trest káznice od 1—5 let nebo státní vazba od jednoho měsíce do 5 let, kdežto přečin trestá se vězením od 1—6 měsíců, byla-li však urážka spáchána veřejně nebo u přítomnosti uraženého, stanoven jest trest žaláře od jednoho měsíce do 2 let.

Urážka osoby úřední.

Osobami úředními ve smyslu § 312 tr. z. jsou: soudce, úředníci státní neb obecní, příslušníci stráže civilní, finanční nebo vojenské, četníci, přísežní hlídači lesní, úředníci lesní, zřizenci drah státních nebo soukromých povolání k dozoru nebo k opatrování dopravy, orgány zřízené k ochraně nebo vedení telegrafů státních, pokud a jestliže provádějí vrchnostenský příkaz nějaký nebo konají úřad svůj nebo službu svou.

I. Způsoby urážky:

a) Urážky slovné (verbální) t. j. nadávky, pohana, (urážlivý) potupný projev atd. — trestají se vězením od tří dnů do jednoho měsíce.

b) Urážky skutkem (reálné) zahrnují v sobě každé jednání směřující proti tělu uražené osoby (rozh. ze dne 21. října 1867 č. 8490 sb. č. 1105) a podléhají trestu od jednoho měsíce do 6 měsíců. Měla-li urážka v zápětí nějaké následky nebo se jí překazil výkon vrchnostenského příkazu nebo výkon úřadu, odsouditi jest pachatele k tuhému vězení od 3 do 5 měsíců.

II. Pojem a podstata urážky úředních osob.

Urážku osoby úřední sluší ovšem různiti od urážky cti osob soukromých; jdeť v první řadě zde o to uchovati a chrániti veřejnou autoritu, jejímž nositelem jest napadený; osoba napadaného sama není podstatou skutkového podkladu a nerozhoduje tudíž ani tak stupeň urážky, čemuž výslovně nasvědčuje též § 312 rčením »každá urážka« (rozh. ze dne 6. října 1882 č. 4226). Při urážkách slovných nezbytnou náležitostí jest »animus iniuriandi« (t. j. úmysl urazit), při přestupku tomto však nikoli (rozh. ze dne 6. října 1885 č. 7638). Nesmí se však tu skutkový podklad rozšiřovati tak daleko, aby se považovalo každé nezdvořilé a neslušné chování něčí za urážku osoby úřední ve smyslu § 312 tr. z. (rozh. ze dne 28. února 1885 č. 12.914). Skutkovou urážkou rozuměti lze toliko skutečný útok na osobu; není tedy urážkou skutkovou, nýbrž jen urážkou slovnou vinen ten, kdo nikoli slovy, nýbrž jen symbolickými projevy úřední